

RIISIPERE LASTEAIA

ÕPPEKAVA

Riisipere
2026

1.	EESSÕNA	4
2.	LIIK JA ERIPÄRA.....	4
3.	ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID.....	5
4.	ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE PÕHIMÕTTED	5
4.1.	Õpikäsitus	5
4.2	Õpi- ja kasvukeskkonna kujundamise põhimõtted	6
4.3	Õppe- ja kasvatustegevuse sisu.....	8
4.4	Valdkondade sisu ja eeldatavad tulemused vanusegruppide kaupa	8
5.	ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS, KAVANDAMINE	9
5.1	Õppe- ja kasvatustegevuse korralduse alused	9
5.2	Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine rühmas	9
5.3.	Projektõpe.....	10
5.3.1..	Projektõppe olemus ja eesmärk	10
5.3.2.	Projektõppe põhimõtted.....	10
5.3.3.	Projektõppe protsess.....	11
5.3.4.	Projekti algatamine ja kavandamine.....	11
5.3.5	Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine	12
5.3.6	Projekti lõpetamine ja refleksioon.....	12
5.3.7.	Õpi- ja kasvukeskkond ning koostöö	12
5.3.8	Individaalsuse ja toevajadusega arvestamine	13
5.3.9.	Pedagoogiline dokumenteerimine	13
5.4.	Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus rühmas	13
5.5.	Õppe- ja kasvatustegevuse analüüs.....	14
6.	LAPSE ARENGU HINDAMINE JA ANALÜÜSIMINE.....	15
6.1.	Lapse arengu hindamise ja analüüsimise põhimõtted.....	15
7.	LISATUGE VAJAVA LAPSE ARENGU TOETAMINE	17
7.1	Lisatuge vajava lapse arengu toetamise põhimõtted ja korraldus	18
8.	KOOSTÖÖ LAPSEVANEMATEGA.....	18
8.1.	Lapsevanematega tehtava koostöö põhimõtted	18
8.2.	Lapsevanemaga koostöö korraldus.....	19
9.	KAASAVA HARIDUSE RAKENDAMINE	20

10.	ÕPPEKAVA UUENDAMINE, TÄIENDAMINE, AVALIKUSTAMINE	21
11.	LISAD.....	21

1. EESSÕNA

Riisipere Lasteaia õppekava lähtub Eesti Vabariigi seadustest (Eesti Vabariigi haridusseadus, alusharidusseadus, alushariduse riiklik õppekava jt). Tuginedes Eesti Vabariigi haridusseadusele on vanemal ja lasteaial või lasteaia pidajal lapse alushariduse omandamise toetamisel ühine vastutus.

Meil on 4 põhiväärtust:

LOOVUS. Toetame lapse eneseväljendust, uudishimu ja mõtlemisoskust. Lapsel on võimalus katsetada, eksida, proovida uuesti ja kogeda rõõmu ise tegemisest.

TERVISETEADLIKKUS. Väärtustame tervist ja heaolu kui igapäevase elu ja õpikeskkonna loomulikku osa. Meie eesmärk on kujundada harjumusi, mis toetavad nii laste kui töötajate füüsilist, vaimset ja emotsionaalset tasakaalu ning loovad eeldused tervislikuks elustiiliks.

KESKKONNATEADLIKKUS. Kui eluviis, mis algab väikestest igapäevastest

valikutest ja hoolivast suhtumisest meid ümbritsevasse loodusesse. Märkame koos lastega loodust, tunne rõõmu selle mitmekesisusest ning mõistame, et igaüks mõjutab meie elukeskkonda.

KOOSTÖÖ. Kui ühine teekond, kus iga laps, lapsevanem ja töötaja on oluline osa hoolivast ja toetavast kogukonnast. Koostöö põhineb usaldusel, kuulamisel, avatusel ja lugupidamisel, kus igaüks tunneb, et on oluline, nähtud, kuulatud ja kaasatud. Üheskoos tegutsedes õpime mõistma teineteise erinevusi, jagama vastutust ja saavutama ühiseid eesmärke.

Meie missioon on: Toetame iga lapse arengut, arvestame eripärasid ning loome turvalise ja arendava keskkonna.

2. LIIK JA ERIPÄRA

Riisipere Lasteaed (edaspidi lasteaed) on munitsipaallasteaed, milles toimub õppe- ja kasvatustegevus eesti keeles. Lasteaed on 1,5–7aastastele lastele hoidu ja alushariduse omandamist võimaldav õppeasutus.

Lasteaias on neli rühma: üks hoiurühm, kolm aiarühma. Rühmadel on oma nimed: Tõrud, Pähklid, Pihlakad, Kastanid. Rühmad püütakse komplekteerida ühevanuselistest lastest. Kuna lasteaias on lasteaiaalaste vanusegrupe kuus, on nelja rühmaga väikeses lasteaias erivanuselised rühmad paratamatu valik ja lapsed võivad erinevatel aastatel liikuda ühest rühmast teise.

Lasteaed toetab lapse perekonda, soodustades lapse kasvamist ja arenemist ning tema individuaalsuse arvestamist. Lasteaial on oma laul ja logo.

Lasteaed asub Riisipere alevikus, Saue vallas, Harju maakonnas.

Lasteaia eripära - väike, hubane, kompaktne kogukonna lasteaed, kus väärtustatakse loovust, terviseteadlikkust, keskkonnateadlikkust ja koostööd ja kus laps õpib läbi mängu, avastamise ja aktiivse tegutsemise.

3. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID

Lähtudes alushariduse riiklikust õppekavast, on õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk tagada lapse igakülgne ja järjepidev areng koostöös koduga. Üldeesmärgist lähtuvalt toetatakse lapse üldoskuste ja valdkondlike oskuste kujunemist ning arengut, et luua kuni kolmeaastase lapse puhul eeldused hakkamasaamiseks lasteaias ning kolme- kuni seitsmeaastase lapse puhul eeldused põhihariduse omandamiseks ja edasijõudmiseks igapäevaelus. Väärtushoiakud, mis on isikliku õnneliku elu aluseks, kujundatakse koostöös koduga.

Eesti kultuuritraditsioonidele ja üldkultuuriloolisusele toetudes omandab laps eakohasel tasemel põhiteadmisi ümbritsevast keskkonnast.

Üldeesmärgist lähtuvalt toetab õppe- ja kasvatustegevus lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, mille tulemusel kujunevad lapsel:

- terviklik ja positiivne minapilt;
- ümbritseva keskkonna mõistmine;
- eetiline käitumine ning algatusvõime;
- esmased tööharjumused;
- mängu-, õpi-, sotsiaalsed ja eneseregulatsiooni oskused;
- kehaline aktiivsus ja arusaam tervise hoidmise tähtsusest.

Õppe- ja kasvatustegevuste eesmärgid püstitatakse lapsest lähtuvalt ning väljendavad lapse suutlikkust.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgistamise aluseks on õppekavas kirjeldatud lapse üldoskused ja arengutulemused eri valdkondades.

4. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE PÕHIMÕTTED

4.1. Õpikäsitus

Õpikäsitus Riisipere Lasteaias seisneb järgnevas:

• Mäng   • Lapse loovus ja eneseväljendus   • Projektõpe

MÄNG- Mäng on lapse arengus keskseks tegevuseks. Mängimine on loomulik tegevus, mille kaudu õpib laps maailma mõistma ning suhtlema. Mängu kaudu arenevad lapse sotsiaalsed oskused, probleemilahenduse oskused ja loovus. Mängides eakohaseid ja huvidest lähtuvaid mänge, avastavad ning õpivad lapsed uusi asju.

Mänguoskused on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus. (Alushariduse riiklik õppekava)

Mäng on otseselt seotud õppimisega. Mängides arenevad lapse taju, mälu, mõtlemine ja kujutlused ning laps omandab õppimiseks vajalikud alusoskused. Mäng annab lastele võimaluse juhtida ise oma õppimist ning seeläbi õpib iga laps individuaalsele arengule sobivas tempos.

LAPSE LOOVUS JA ENESEVÄLJENDUS - Loovus ja eneseväljendus on õppimise loomulik osa. Toetame lapse võimet mõelda iseseisvalt, katsetada julgelt ja väljendada oma tundeid, ideid ja kogemusi talle sobival moel – olgu selleks kunst, ehitamine, mäng, muusika, liikumine või jutustamine.

PROJEKTÕPE- Projektõpe toetab lapse kasvamist iseseisvaks, mõtlevaks ja loominguliseks isiksuseks, kes väärtustab keskkonda ning hindab igaühe õigust oma arvamusele.

4.2 Õpi- ja kasvukeskkonna kujundamise põhimõtted

Lapse õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel lähtume:

1. Turvaline keskkond

Lapsele luuakse turvaline ja rahulik keskkond. Kindel päevakava, tuttavad tegevused ja järjepidevad kokkulepped aitavad lapsel end turvaliselt tunda ning toetavad kohanemist ja iseseisvuse kujunemist.

2. Hoolivus ja emotsionaalne turvalisus

Lapse arenguks on oluline soe, toetav ja usalduslik suhe täiskasvanuga. Lasteaiatöötaja märkab ja arvestab lapse vajaduste ning tunnetega, pakub lohutust, julgustust ja tunnustust ning kujundab keskkonna, kus laps tunneb end väärtustatu ja hoituna.

3. Mänguline ja kogemuslik õppimine

Väikelapse peamine õppimisviis on mäng ja vahetu kogemus. Õppe- ja kasvatustegevused seotakse lapse igapäevaelu, huvide ja loomuliku uudishimuga. Õppimiseks kasutatakse mängimist, vaatlemist, uurimist, katsetamist, laulmist, liikumist, loovtegevusi ja igapäevatoiminguid.

4. Liikumine ja avastamine

Keskkond võimaldab lapsel eakohaselt liikuda, ronida, roomata, kõndida, joosta, hüpata, katsuda, tõsta ja uurida. Lapsele pakutakse erinevaid võimalusi oma keha tundmaõppimiseks ning kehaliste oskuste arendamiseks nii siseruumides kui ka õues.

5. Sotsiaalsete oskuste kujundamine

Igapäevane koos tegutsemine toetab lapse suhtlemisoskuse, koostöövalmiduse ja teistega arvestamise kujunemist. Lapsi suunatakse jagama, ootama oma järjekorda, märkama kaaslast, väljendama oma soove ja vajadusi ning lahendama eakohaseid erimeelsusi täiskasvanu toetusel.

6. Keele ja suhtlemise toetamine

Täiskasvanu loob igapäevaselt võimalusi suhtlemiseks ning toetab lapse keelelist arengut vestluste, ettelugemise, laulude, rütmisalmide, mängude ja jutustamise kaudu. Lapsega räägitakse rahulikult ja selgelt ning tema kõnekatseid märgatakse, kuulatakse ja julgustatakse.

7. Iseseisvuse ja valikute toetamine

Lapsele antakse eakohaseid võimalusi ise tegutseda ja valida. Keskkond võimaldab lapsel harjutada eneseteenindusoskusi, teha lihtsaid valikuid, kasutada iseseisvalt sobivaid mängu- ja õppematerjale ning kogeda tegutsemisest eduelamust.

8. Vahetu kontakt looduse ja ümbritseva keskkonnaga

Lastele pakutakse võimalusi viibida õues, jälgida loodust, uurida ümbritsevat ning kogeda aastaegade vaheldumist. Looduses tegutsemine toetab lapse uudishimu, meelte arengut, liikumist ja keskkonnateadlikkuse kujunemist.

9. Eakohane digivahendite kasutamine

Kuni 3-aastaste laste puhul on digivahendite kasutamine piiratud ja eesmärgistatud. Digivahendeid kasutatakse vajadusel täiskasvanu juhendamisel ning need ei asenda lapse vahetut suhtlemist, mängu, liikumist ega praktilist tegutsemist.

10. Koostöö perega

Lapse arengut toetava keskkonna kujundamisel tehakse koostööd lapsevanematega. Arvestatakse lapse koduseid harjumusi, vajadusi ja eripära ning jagatakse perega infot lapse kohanemise, arengu ja igapäevase heaolu kohta.

Õpi- ja kasvukeskkonna kujundamisel lähtutakse järgmistest põhimõtetest:

Sotsiaalne ja vaimne keskkond:

Lähtume lasteaia põhiväärtustest.

- Suuname lapsi koostööle (gruppides tegutsemine).
- Anname lapsele aega oma mõtete väljendamiseks.
- Igapäevases rühmatöös lähtume kokkulepetest, mis on sõlmitud koostöös rühma lastega.
- Kohtleme lapsi võrdselt.

Füüsiline keskkond

- Teemaseinad rühmades (nt projektõpe).
- Rahupesad.
- Liikumist sisaldavad õppetegevused rühmaruumis.

- Rühma kokkulepetest kinnipidamine.
- Igapäevane järjepidev ohuallikate seire.

4.3 Õppe- ja kasvatustegevuse sisu

Lasteaia õppekavas esitatakse õppe- ja kasvatustegevuse sisu järgmistes valdkondades:

- mina ja keskkond;
- keel ja kõne;
- matemaatika;
- kunst;
- muusika;
- liikumine.

Nimetatud valdkondade eeldatavaid tulemusi käsitletakse vanuserühmade kaupa kirjeldatakse lähtudes alushariduse riiklikust õppekavast.

Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse põhiteljeks on valdkond **mina ja keskkond**, millega lõimitakse tegevused teistes valdkondades, unustamata muuhulgas mängulisi tegevusi.

Lisaks valdkondadele eristatakse õppekavas nelja üldoskuste rühma:

- mänguoskused;
- tunnetus- ja õpioskused;
- sotsiaalsed oskused;
- eneseregulatsiooni oskused.

4.4 Valdkondade sisu ja eeldatavad tulemused vanusegruppide kaupa

Üldoskuste eeldatavad tulemused ning valdkondade eesmärgid, sisu, põhimõtted ja eeldatavad tulemused on vanusegruppide kaupa esitatud lisades 1–8.

Lisa 1. Üldoskused

Lisa 2. Valdkond mina ja keskkond

Lisa 3. Valdkond keel ja kõne

Lisa 4. Valdkond matemaatika

Lisa 5. Valdkond kunst

Lisa 6. Valdkond muusika

Lisa 7. Valdkond liikumine

Lisa 8. Valdkond. digitehnoloogia

5. ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS, KAVANDAMINE

Lasteaias korraldatakse õppe- ja kasvatustegevust õppeaastate kaupa.

Õppeaasta algab 1. septembril ning kestab 31. augustini.

5.1 Õppe- ja kasvatustegevuse korralduse alused

Lasteaias kulgeb lapse päev päevakava alusel (*Lisa 9. Päevakava*). Päevakava lähtub õigusaktist "Lastehoiu ja lasteaia õpi- ja kasvukeskkonna nõuded". Päevakava on rühmades erinev ning sõltub rühma laste vanusest. Päevakava määrab kindlaks laste päevarütmi, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ning pedagoogi kavandatud õppe- ja kasvatustegevused. Päevakava võimaldab lastele sujuva ülemineku ühelt tegevuselt teisele. Päevakava koostatakse iga õppeaasta algul rühma tegevuskava ühe osana. Lastesutuse päevakava kinnitab direktor. Iga õppeaasta alguses koostatakse lasteaia õppeaasta tegevuskava, mille alusel koostavad rühmaõpetajad ELIIS.eu keskkonnas rühma aastaplaani.

Iga õppeaasta alguses koostatakse lasteaia õppeaasta tegevuskava, mis tugineb lasteaia arengukavale, eelmise õppeaasta õppe- ja kasvatustegevuse analüüsist tulenevatele eesmärkidele ning sellest tuleneva õppeaasta keske temaatikaga.

Lasteaia tegevuskava koostab ja kinnitab direktor.

5.2 Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine rühmas

Rühma õpetajad koostavad oma rühmale õppeaasta alguses aastaplaani, mis toetub lasteaia tegevuskavale ning rühma eelmise õppeaasta analüüsist tulenevatele eesmärkidele. Rühma aastaplaani koostamisel võetakse arvesse lasteaia õppeaasta tegevuskava, lasteaia õppekavas sätestatud õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtteid, lasteaia eripärasid, laste arengu analüüsi, laste huvisid ja rühma soolist koosseisu.

Septembrist maini kavandatakse õppetegevust **kuu- või projektiplaanidena**. Suveperioodil toimub õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade sisu kordamine ning valdavalt toimuvad mängulised tegevused õues. Kuuplaanid esitatakse e-keskkonnas ELIIS.eu hiljemalt planeeritud kuu esimeseks kuupäevaks. Projektiplaanide algus- ja lõpuajad lähtuvad lastepoolsest huvist. Rühmades, kus õppetegevus tugineb projektõppel, koostatakse ainult projektiplaan ja uue projekti ootuses kuukava ei looda. Nii kuu- kui projektiplaan koostamise aluseks on e-keskkonnas ELIIS.eu olemasolev mall.

Rühma aastaplaani tutvustatakse rühma lapsevanematele ja see on neile elektrooniliselt kättesaadav (ELIIS.eu keskkonnas).

Rühma aastaplaan on paindlik ja võimaldab vajadusel teha muudatusi.

Õppe- ja kasvatustegevus toimub läbi igapäevatoimingute, laste mängu ning kavandatud ja spontaanselt tekkivate tegevuste. Õppe- ja kasvatustegevuses võimaldatakse lastel tegutseda muu hulgas nii individuaalselt kui ka väikestes gruppides. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja käsitletava teemasisu valikul lähtutakse lapsest- tema arengust, huvidest ja võimetest, alushariduse alusväärtustest, last ümbritsevast keskkonnast ning põhimõttest lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine, rakendamine, hindamine ja arendamine on pindlik ning põhineb pedagoogilisel dokumenteerimisel- igapäevane märkamine ja kirja panemine.

Dokumenteermise käigus tehakse nähtavaks õppe- ja kasvatustegevuse seos õppekavaga, eesmärgid, tegevused, teemakäsitus ning kokkuvõtte eesmärkide saavutamise, samuti õppimise protsess ja laste kognitiivne potentsiaal - arutlusoskus, väljendatud seisukohad, teadmised.

Õppe- ja kasvatustegevuse koha valikul arvestatakse õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkidega, erinevate valdkondade lõimingu, tegevusteks vajalike vahenditega ning õpetajate, abiõpetajate või teiste töötajate ja ekspertide kaasamisega õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimisel. Õpitavaga tutvutakse võimalusel selle loomulikus keskkonnas.

5.3. Projektõpe

5.3.1. Projektõppe olemus ja eesmärk

Projektõppes kujuneb õppimine lapse varasemate teadmiste ja kogemuste ning aktiivse tegutsemise kaudu. Laps on õppeprotsessis aktiivne õppija, uurija ja looja, kes küsib, uurib, katsetab, mängib, loob seoseid, teeb valikuid, lahendab probleeme ning jagab oma mõtteid ja avastusi. Koostöös teiste laste ja täiskasvanutega kujundab laps uusi teadmisi ja arusaamu. Lapse huvid, küsimused ja kogemused on õppeprotsessi oluliseks lähtekohaks, mida õpetaja seostab teadlikult õppekava eesmärkidega ning kasutab lapse teadmiste ja oskuste edasiarendamiseks.

Projektõppe eesmärk on toetada lapse terviklikku arengut, loomulikku uudishimu ja õpihuvi ning kujundada aktiivset, loovat, koostöövõimelist ja järjest iseseisvamat õppijat. Projektõpe loob võimalusi arendada lapse algatusvõimet, kriitilist mõtlemist, probleemilahendus- ja eneseväljendusoskust, suhtlemis- ja koostööoskusi, enesejuhtimist ning oskust oma tegevust ja õppimist mõtestada.

Projektõppes lõimitakse õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad ning üldoskused terviklikuks õppeprotsessiks. Õppimine toimub eelkõige mängu, uurimise, katsetamise, liikumise, loovtegevuse, arutelu, vaatluse, praktilise tegutsemise ja vahetute kogemuste kaudu.

5.3.2. Projektõppe põhimõtted

Projektõppe korraldamisel lähtutakse järgmistest põhimõtetest.

Lapsest lähtuvus ja aktiivne osalus. Õppeprotsessi kujundamisel arvestatakse laste huvide, küsimuste, varasemate teadmiste, kogemuste ja arenguvajadustega. Last mõtteid ja algatusi väärtustatakse ning neile antakse võimalus teha valikuid ja ettepanekuid ning osaleda projekti kujundamises ja oma õppimise mõtestamises. Lapse huvi võib avalduda nii sõnaliselt kui ka mängus, valikutes, korduvates tegevustes, tähelepanus ja tegutsemises. Õpetaja märkab neid ilminguid ning kasutab neid projekti või edasise õppimise lähtekohana.

Uurimuslik ja süvitsi õppimine. Projektõpe toetub laste loomupärasele uudishimule ja uurimishuvile. Lapsed esitavad küsimusi, teevad oletusi, vaatlevad, uurivad, katsetavad, võrdlevad, otsivad teavet,

lahendavad probleeme ja rakendavad saadud teadmisi. Teemaga tegeletakse piisavalt kaua, et lapsel oleks võimalik luua seoseid, täiendada oma teadmisi ning jõuda sügavama arusaamiseni.

Tähenduslikkus ja päriselulisus. Projektid seotakse laste igapäevaelu, kogemuste ja ümbritseva keskkonnaga. Õppimisel kasutatakse võimalusel autentseid objekte ja olukordi, loodust, kodukohta, õppekäike ning ekspertide ja kogukonnaliikmete teadmisi ja kogemusi. Nii tekivad lapsel seosed õpitava ja tegeliku elu vahel ning võimalused omandatud teadmisi ja oskusi praktilistes olukordades rakendada.

Õppe- ja kasvatustegevuse lõimitus. Projektõppes käsitletakse õppe- ja kasvatustegevuse valdkondi ning üldoskusi omavahel seotuna. Teadmised ja oskused arenevad projekti tegevuste käigus ning moodustavad lapse jaoks tähendusliku terviku.

Koostöine õppimine. Projektõppes väärtustatakse koos tegutsemist, ideede ja kogemuste jagamist, arutlemist, ühiste lahenduste leidmist ning üksteiselt õppimist. Lastele luuakse võimalusi tegutseda nii individuaalselt, paaris, väikestes gruppides kui ka kogu rühmaga.

Paindlikkus. Projekti sisu, tegevused, arengusuunad ja kestus kujunevad õppeprotsessi jooksul. Kavandatut kohandatakse vastavalt laste tegevusele, tekkinud küsimustele, avastustele ja õppimisvajadustele. Projekti kestus sõltub laste huvi püsimisest ja uurimisprotsessi arengust.

Kaasavus ja individuaalsuse arvestamine. Igal lapsel võimaldatakse projektis osaleda talle jõukohasel ja tähenduslikul viisil. Õppetegevusi, keskkonda, materjale, suhtlusviise, tempot ja toe ulatust kohandatakse vastavalt lapse vanusele, arengutasemele, tugevustele, vajadustele ning keele- ja kultuuritaustale.

Õpikogukonna kujundamine. Projektõppes kujundatakse keskkonda, kus iga lapse mõtted ja panus on väärtustatud ning üksteist kuulatakse ja austatakse. Koos õppimine ja ühised kogemused toetavad kuuluvustunnet, vastastikust austust ning vastutuse kujunemist.

5.3.3. Projektõppe protsess

Projektõpe on paindlik protsess, milles eristatakse kolme omavahel seotud etappi: projekti algatamine ja kavandamine, uurimine ja arendamine ning lõpetamine ja refleksioon. Projekti kulg kujuneb õppeprotsessi käigus ning laste küsimused, avastused ja algatused võivad suunata järgmisi tegevusi või viia tagasi varasema uurimise juurde.

5.3.4. Projekti algatamine ja kavandamine

Projekt võib saada alguse laste huvidest, küsimustest, mängust, kogemustest, tähelepanekutest, sündmustest või ümbritsevas keskkonnas toimuvast. Projekti lähtekohaks võib olla ka õpetaja loodud õppimist käivitav olukord ehk provokatsioon.

Õpetaja jälgib laste mängu ja tegutsemist, kuulab nende mõtteid ning märkab huvisid ja õppimisvõimalusi. Projekti alguses kaardistatakse laste olemasolevad teadmised ja kogemused ning koos lastega arutletakse, mida soovitakse teema kohta teada saada ja kuidas vastuseid leida.

Õpetaja seostab kujuneva projekti õppekava eesmärkidega ning kavandab võimalusi laste teadmiste, oskuste ja üldoskuste arengu toetamiseks.

5.3.5 Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine

Projektiplaan on paindlik töövahend, mis toetab õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgipärast kavandamist ning projekti seostamist õppekava eesmärkidega. Projektiplaanis kajastatakse projekti lähtekohta, laste teadmisi ja huvisid, kujunevaid uurimisküsimusi, kavandatavaid õppimisvõimalusi ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade ja üldoskuste lõimimist.

Projektiplaani täiendatakse ja kohandatakse projekti käigus vastavalt laste küsimustele, ideedele, tegevusele ja avastustele. Kavandamine ei tähenda tegevuste üksikasjalikku ettemääramist, vaid loob raami eesmärgipäraseks ja lapsest lähtuvaks õppeprotsessiks.

Projekti kestus kujuneb vastavalt laste huvi püsimisele, uurimisküsimustele ja õppeprotsessi arengule ning võib olla erineva pikkusega. Õpetaja jälgib ja dokumenteerib laste õppimist ning kasutab saadud teavet projektiplaani täiendamiseks ja järgmiste tegevuste kavandamiseks.

5.3.6 Projekti lõpetamine ja refleksioon

Projekt lõpetatakse, kui laste huvi teema vastu on vähenemas, olulistele küsimustele on leitud vastused või projekt on jõudnud loomuliku tervikuni.

Projekti lõpetamisel vaadatakse koos lastega tagasi läbitud õppimisteedele ning arutletakse selle üle, mida uuriti, kuidas vastuseid otsiti, mida avastati ja õpiti ning millised uued küsimused tekkisid.

Lastele luuakse võimalusi oma teadmiste ja kogemuste jagamiseks. Projekti käigus või selle tulemusena võib valmida näiteks ühine teos, mudel, raamat, näitus, esitus, lavastus, mängukeskkond, sündmus või muu laste õppimist väljendav tulemus.

Projektõppes väärtustatakse nii tulemust kui selleni jõudmise protsessi. Oluline on lapse kogemus uurimisest, avastamisest, loomisest, probleemide lahendamisest, koostööst ja oma õppimise mõtestamisest.

5.3.7 Õpi- ja kasvukeskkond ning koostöö

Projektõpet toetav õpi- ja kasvukeskkond on turvaline, paindlik, kaasav ning laste aktiivset ja iseseisvat tegutsemist soodustav. Keskkonda kujundatakse vastavalt laste huvidele, õppimisvajadustele ja projekti arengule. Materjalid ja vahendid on võimalusel lastele nähtavad ja kättesaadavad ning toetavad uurimist, katsetamist, mängu, loovtegevust ja koostööd. Lastele võimaldatakse jätkata pooleliolevaid tegevusi ning pöörduda tagasi varasemate ideede ja tööde juurde.

Projektõpe on osa lasteaia igapäevasest õppe- ja kasvatustegevusest ning selle rakendamisel säilitatakse laste turvatunnet toetavad rutiinid ja päevakava. Vajadusel kasutatakse tegevuste järjestust ja üleminekuid toetavaid visuaalseid või muid abivahendeid.

Õppimine toimub nii lasteaia sise- ja väliruumides kui ka looduses, kodukohas ja kogukonnas. Õppekäigud ning kokkupuuted päriseluliste keskkondade ja inimestega aitavad lastel seostada õpitut igapäevaeluga ning rakendada omandatud teadmisi ja oskusi.

Projektõppes väärtustatakse koostööd perede, kogukonna ja erinevate spetsialistidega, kelle teadmised, kogemused ja osalus rikastavad laste õppimisvõimalusi. Rühma meeskond teeb koostööd õppeprotsessi kavandamisel, laste õppimise jälgimisel, õpikeskkonna kujundamisel ja reflekteerimisel.

5.3.8 Individaalsuse ja toevajadusega arvestamine

Projektõppes luuakse igale lapsele võimalus osaleda vastavalt tema võimetele, huvidele, arengutasemele ja toetuse vajadusele, lähtudes lapse tugevustest ning toetades tema iseseisvust ja eduelamust. Vajadusel kohandab õpetaja tegevusi, keskkonda, materjale, suhtlusviise ja pakutava toe ulatust ning kasutab lapse osalemist toetavaid abivahendeid ja juhendamisi viise.

Lapse tugevustest ja huvidest lähtumine toetab tema osalemist ühises õppeprotsessis, iseseisvust ja eduelamuse kogemist.

5.3.9. Pedagoogiline dokumenteerimine

Pedagoogiline dokumenteerimine on projektõppe lahutamatu osa, mille eesmärk on märgata, mõtestada ja muuta nähtavaks lapse õppimist ning kasutada kogutud teavet edasise õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel. Dokumenteerida võib laste mõtteid ja ütlusi, tegevusi, loomingut, fotosid ja videoid, õpetaja tähelepanekuid ning muid õppimisprotsessi kajastavaid materjale.

Pedagoogiline dokumenteerimine on eesmärgipärane protsess, mis hõlmab vaatlemist, dokumenteerimist, kogutud materjali tõlgendamist, järelduste tegemist ja edasiste tegevuste kavandamist. Saadud teave aitab õpetajal mõista lapse huve, mõtlemist, õppimist ja arengut ning vajadusel kohandada projekti edasist kulgu, õpikeskkonda ja lapsele pakutavat tuge.

Lapsed kaasatakse vastavalt vanusele ja arengutasemele dokumenteerimisse ning oma õppimise mõtestamisse. Koos vaadatakse tagasi tehtule, arutletakse õpitu ja avastatu üle ning kavandatakse võimalikke järgmisi samme. See toetab lapse osalust, eneseväljendust ja reflekteerimisoskuse kujunemist.

Pedagoogilist dokumentatsiooni kasutatakse ka rühma meeskonna refleksiooniks ja koostööks peredega, muutes lapse õppimise ja arengu nähtavamaks ning toetades ühise arusaama kujunemist.

Dokumenteerimisel lähtutakse lapse parimast huvist, väärikusest ja privaatsusest ning isikuandmete kaitse põhimõtetest. Materjale kogutakse, säilitatakse ja jagatakse eesmärgipäraselt ning vastavalt lasteaia kehtivatele kokkulepetele ja nõuetele. Arvestatakse ka lapse soovi või soovimatusega olla jäädvustatud.

5.4. Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus rühmas

Lasteaia korraldatakse rühmades õppe- ja kasvatustegevust üldõpetusliku tööviisi järgi või lähtudes projektõppest, tegevusi lõimides ning lasteaia õppekava õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtteid järgides. Õppe- ja kasvatustegevust korraldades lähtutakse alljärgnevast:

- Lõimitakse valdkondi ja teemasid.
- Kuu või projekti jooksul lõimitakse järgmisi tegevusi: kuulamine, kõnelemine, lugemine ja kirjutamine, vaatlemine, uurimine, võrdlemine, arvutamine ning mitmesugused liikumis-, muusika- ja kunstitegevused.
- Õppe- ja kasvatustegevusi seostatakse eelkõige Riisipere ja lähiümbruse inimeste, looduse ja asutustega. Õpitavaga (objektid, nähtused) tutvutakse loomulikus keskkonnas.
- Õppe- ja kasvatustegevused viiakse läbi esteetiliselt ja turvaliselt ning üksi ja ühistegevusi võimaldavas keskkonnas.

- Õppe- ja kasvatustegevusi läbi viies arvestavad õpetajad laste keskendumisvõimet ja tähelepanu.

Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus liitrühmas

Õppe- ja kasvatustegevuse korraldamisel liitrühmas arvestab õpetaja laste tegelikku arengutaset, et jagada lapsed võimalikult sobilikesse rühmadesse. Liitrühmas on töö organiseerimiseks erinevad viisid.

- Kogu rühm tegeleb üht liiki tegevusega, mis tavaliselt toimub hommikuringis. See tegevus sobib häälestamiseks, teema sissejuhatamiseks, kokkulepete sõlmimiseks ja üldiste juhendite andmiseks, õppekäikudeks, keele ja kõne valdkonna tegevusteks (vaatlemine, uurimine, lavastusmäng jm).
- Kogu rühm tegeleb ühte liiki tegevusega, kuid ülesande raskusaste on vanuseti erinev.
- Tegevus on üheaegne, kuid nooremal ja vanemal rühmal on see erinev.
- Tegevus toimub ainult ühe vanusegrupiga, kui teine vanusegrupp on liikumis- või muusikategevuses.

5.5. Õppe- ja kasvatustegevuse analüüs

Kuukava analüüs (esimese aasta rühmal) esitatakse hiljemalt analüüsitavale kuule järgneva kuu kümnendaks kuupäevaks ning see lähtub kuukavas seatud eesmärkidest ja nende täitmisest. Analüüs sisaldab arutelu, millest selgub, kuidas valdkondadele seatud eesmärgid täitusid ning see esitatakse ELIIS.eu keskkonnas. Projektiplaani analüüsitakse nii selle kestel kui lõppedes. Maikuu teises pooles esitatakse ELIIS.eu keskkonnas õppe- ja kasvatustegevuse analüüs rühma kohta *tervikuna* (Lisa 14. *Rühma õppeaasta aruanne*). Analüüs on aluseks järgmise õppeaasta õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisele rühmas ning see on rühma järgmise õppeaasta tegevuskava osa. Muusika- ja liikumisõpetaja ning tugispetsialistid esitavad aruande lähtudes neile etteantud nõuetest (Lisa 12. *Muusika- ja liikumisõpetaja õppeaasta aruanne*, Lisa 12-1 *Tugispetsialisti õppeaasta aruanne*). Kõik lasteaia töötajad täidavad maikuu alguseks eneseanalüüsi (Lisa 13. *Riisipere Lasteaia töötajate eneseanalüüs*).

Õpetaja vastutus õppe- ja kasvatustegevuse korraldamisel, kavandamisel

Tegemist on jagatud vastutusega, mis tähendab, et lapse arengu toetamisel tehakse koostööd lapsevanematega. Lapsevanemal võimaldatakse osaleda õppe- ja kasvatustegevuse kavandamises, saada tagasisidet lapse arengust ning osaleda partnerina lapse arengu toetamises. Õpetaja loob lapsevanemaid kaasates lapse arengut toetava kasvu- ja õpikeskkonna. Soodsa kasvukeskkonna loomiseks võib õpetaja küsida lapsevanematelt täiendavat infot kodu ja lapse kohta vestluse või ankeedi kujul. Õpetaja vastutab õppe- ja kasvatustegevuse korraldamisel ning kavandamisel alljärgneva eest.

1) Igal lapsel on nõuetele vastav **arengumapp**

2) Kui laps tuleb lasteaeda, siis avab õpetaja ühe nädala jooksul **lapse arengukaardi**, mis avalikustatakse lapsevanemale. Kaarti täidetakse järjepidevalt. Täitmise aluseks võivad olla intervjuu, arengumängud ja -testid, kunstitööde analüüs, (ELIISi lahter „tagasiside lapse arengu kohta“). Aluseks on nõue, et vähemalt üks kord õppeaastas koostab õpetaja lapse arengust kirjaliku kokkuvõtte.

3) **Arenguvestlused** on dokumenteeritud (Lisa 16. Arenguvestluse kokkuvõte). Lapse esimesel lasteaia-aastal toimub sügisperioodil perevestlus, viimasel lasteaia-aastal viiakse läbi arenguvestlus. Ülejäänud rühmade arenguvestlused on vajaduspõhised.

4) Õpetaja on lapse viimasel lasteaia-aastal täitnud **lapse koolivalmiduskaardi**.

5) Nõutav **dokumentatsioon** on esitatud õigeaegselt ja korrektselt (kuu- või projektiplaan, kuuplaani analüüs, päeviku sissekanded, stend, rühma õppeaasta tegevuskava, lapse arengumapp, arengu- või koolivalmiduskaart, IAK, arenguvestluse kokkuvõte, õppeaasta analüüs, eneseanalüüs)

6. LAPSE ARENGU HINDAMINE JA ANALÜÜSIMINE

Lapse arengu hindamine ja analüüsimine on oluline lapse eripära mõistmiseks, lisatoevajaduse väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga. Rühmaõpetaja tutvustab lapsevanemale lapse arengu hindamise põhimõtteid ja korraldust kas rühmas toimuval lastevanemate koosolekul või arenguvestluse käigus.

6.1. Lapse arengu hindamise ja analüüsimise põhimõtted

Lapse lasteaeda tulekul ja järgnevatel aastatel dokumenteeritakse lapse areng ELIIS.eu-s arengukaardis vastavalt lapse vanusele (*Lisa 19 ja Lisa 20 Riisipere Lasteaia lapse arengukaart (1-2aastane või 3-6aastane)*).

Viimasel lasteaia-aastal täidetakse koolivalmiduskaart (*Lisa 14. Koolivalmiduskaart*). Koolivalmiduskaardid kantakse hariduse infosüsteemi. Nii arengu- kui koolivalmiduskaarti säilitatakse lasteaia viis aastat alates kuupäevast, mil laps lõpetas lasteaia.

Lapse arengu hindamisel võetakse aluseks:

- lapse vanus ja eripära;
- lasteaia õppekavas välja toodud õppe- ja kasvatustegevuste valdkondade tulemusi;
- metoodilist materjali. Lapse arengut kirjeldatakse
- lähtuvalt lapsest;
- väärtustades saavutatut;
- tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi.

Kõiki lapsi hõlmavad tegevused

- Rühmaõpetaja jälgib iga lapse individuaalset arengut esimestest päevadest alates, mil laps rühma koosseisuga liitub, et võimalikult vara märgata lapse arengulisi erisusi.
- Rühmaõpetaja jälgib kavakindlalt lapse kehalist, vaimset ja sotsiaalset, sh. esteetilist ja kõlbelist arengut ning annab lapsevanemale üks kord aastas toimuval arenguvestlusel suulise tagasiside lapse arengu kohta. Vajadusel sõlmitakse kokkulepped edaspidiseks koostööks.
- Igale lapsele koostavad rühmaõpetajad lapsele **arengumapi**, mis sisaldab erinevaid lapse arengut tõestavaid materjale. Kogu materjal kogutakse kokku ühte arengumappi, mida igal õppeaastal täiendatakse. Lapse arengumappi koguvad infot pedagoogid. Arengumapis on: tiitelleht; vahelehed õppeaastate kaupa; joonistused, millega hinnata lapse arengut alates alates lasteaeda saabumsiest (nt „Mina ise”; „Inimene, maja, puu”; „Perepilt”); lapse enda valitud lemmikunstitöö (põhjendusega); õpetaja valitud kunstitöö, mis annab ülevaate lapse saavutusest; lapsevanema(te)ga läbiviidud arenguvestluste kokkuvõtted; arenguhindamise materjalid (intervjuud, arengumängud ja -testid).
- Rühmaõpetaja märkab arengulisi erisusi lapse arengus, konsulteerib lasteaia tugispetsialistidega, nõustab lapsevanemaid ja toetab last tema arengus koostöös teiste spetsialistidega.
- Kooliminevatele lastele koostatakse lasteaia lõpetamisel koolivalmiduskaart (Eliisis vorm)

Lapse arengu hindamise aluseks on lapse üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused.

Kui lapsevanem või vähemalt üks lasteaia töötaja näeb vajadust arenguestluseks, siis viib rühmaõpetaja selle läbi (*Lisa 16. Arenguestluse kokkuvõte*). Erandiks on esimese aasta rühm (kohustuslik perevestlus sügisperioodil) ja viimase aasta rühm (kohustuslik arenguestlus). Arenguestluse kokkuvõtet säilitatakse lapse arengumapis. Lasteaia lõpetamisel jääb üks eksemplar lasteaeda (säilitatakse viis aastat). Soovi korral saab lapsevanem kokkuvõtte vestluse järel paber kandjal või ELIISI teel. Rühma tulnud uute laste vanematega võivad õpetajad teha tutvumisvestluse, mis toimub võimalikult kiiresti peale lapse lasteaeda tulekut ning keskendub peamiselt koduse kasvukeskkonna väljaselgitamisele. Arenguestluseks koostab õpetaja ettevalmistava küsimustiku, mille võib anda vanemale eelnevalt täitmiseks. Lapsevanem saab tagasisidet lapse arengust arengumapi ja -kaardi kaudu. Arenguestluse viib/viivad läbi rühmaõpetaja/rühmaõpetajad, kuid vajadusel kaasatakse ka teisi erialaspetsialiste. Arenguestluse kuupäev ja sellest osavõtjad fikseeritakse ning kokkuvõtte lisatakse lapse arengumappi. Osapoolte kokkuleppel võib arenguestlusi läbi viia ka telefonitsi või turvalises internetikeskkonnas. Kui vähemalt üks lapsega kokkupuutuv lasteaia töötaja näeb arenguestluse vajadust, kuid vanem ei nõustu vestlusel osalemisega, siis pärast kolmekordset pöördumist võtab lasteaia direktor ühendust lastekaitsetöötajaga. Aluseks on lapse õigus saada igakülgset tuge.

Vajaduspõhisel arenguestlusel:

- antakse vanemale tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest;
- selgitatakse lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes;
- lepitakse kokku kodu ja lasteaia edasised tegevused lapse arengu toetamiseks. 6–7aastaste laste areng fikseeritakse ka koolivalmiduskaardis (*Lisa 14. Koolivalmiduskaart, Lisa 15. Koolivalmiduskaardi juhend*). Koolivalmiduskaardis hindavad lapse arengut ka liikumis- ja muusikaõpetaja. Tugispetsialistid toovad esile vaid selle osa, mis on vajalik koolis töötavale spetsialistile. Koolivalmiduskaart avatakse hiljemalt jaanuaris ning see valmib 15. maiks. Koolivalmiduskaardi allkirjastavad selle täitmisel osalenud isikud, lapsevanem ja direktor.

Kui laps vajab lasteaia hinnangul koolipikendust, siis antakse lapsevanemale vastavasisuline soovitus. Lapsevanem otsustab, kas pöördub nõustamiskomisjoni poole. Koolipikenduse soovitus tuuakse välja koolivalmiduskaardil. Koolipikenduse määrab kooliväline nõustamismeeskond, kes annab ka soovitusel, kuidas pikendusaastal last paremini toetada. Lisaks arengumapile ja koolivalmiduskaardile saab laps lasteaia lõpetamisel lõputunnistuse, mis sisaldab kohustuslike elementidena lasteaia logo; lasteaia maja nime; sõna tunnistus; lapse nime; lauset on läbinud lasteaia õppekava; rühmapersonali, muusika-liikumisõpetaja ja direktori nimesid, allkirjad ning väljaandmise kuupäeva

Analüüs ja tõlgendamine

Lapse arengut kirjeldatakse lasteaias lapsest lähtuvalt, väärtustades lapse pingutusi, saavutusi ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi. Lisaks saavutatule võetakse arvesse lapse arengut kirjeldades lapse pingutused. Pingutus on otseselt seotud lapse suutlikkusega oma tahet ja tegutsemismotivatsiooni suunata ning seotud lapse eneseregulatsiooni oskuse arenguga. Vähemalt üks kord õppeaastas kirjutatakse lapse arengust kirjalik kokkuvõtte.

Lapse arengu hindamise protsessis kogutud infot analüüsitakse, et tuleks välja lapse oskuste tase ja lähima arengu tsoon.

Lapse arengu hindamisprotsessi kaasatakse ka perekond (arenguestlused), mis on lasteaia ja perekonna koostöö aluseks.

Lapse toevajaduse ilmnemise korral toimub hindamine koostöös tugispetsialistidega. Analüüsitakse, millised on põhilised arendamist vajavad valdkonnad ja milliste oskuste kujunemist neis tuleb spetsiifiliselt toetada. Oluline on mõista, millised arenguvaldkonnad on suhteliselt paremal tasemel ning millist tuge õpetamisel rakendada.

Vanemate nõustamine

Lapsega viiakse lapse arengu toetamiseks vajadusel vanemaga läbi arenguestluse, kus:

- 1) antakse vanemale tagasisidet lapse arengust, sealhulgas arengust üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuste valdkondades;
- 2) vanem esitab seisukohti ja ootusi lapse arengu suhtes;
- 3) lepitakse kokku mõlema osapoole edasised tegevused lapse arengu toetamiseks.

Kui lapse areng on ootuspärane ning lapse arengu kirjaliku kokkuvõttega tutvumise järgselt ei pea vanem ning lapsehoidja või õpetaja arenguestlust vajalikuks, siis selle läbi viimine ei ole kohustuslik. Arenguestluse vajadust tuleb iga-aastaselt uuesti hinnata. Vajalik on tagada lapse arengu ja sellega seotud edasimineku või probleemide süstematiseeritud kaardistamine ja dokumenteerimine. Arenguestluse tulemuste dokumenteerimisel peab kaitsma isikuandmeid avaliku teabe seaduses ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (isikuandmete kaitse üldmäärus) sätestatud korras.

Lapse koolivalmiduse hindamine

Koolimineva lapse kohta koostab lasteaed koolivalmiduskaardi, milles on kirjeldatud lapse oskused ja tulemused üldoskustes ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades. Koolivalmiduskaart on Saue valla lasteaedadel ühine vorm, mis on Eliis.eu keskkonnas.

Koolivalmiduse hindamine 6-7-aastastele lastel toimub vähemalt kaks korda viimase lasteaia aasta jooksul. Sügisel on kohane läbi viia ülevaatlik uuring, et välja selgitada lapsed, kel on mingis valdkonnas toevajadus, millele saab seejärel lasteaia õppe- ja kasvatustegevustes ja kodudes viimasel aastal tähelepanu pöörata. Teist korda hinnatakse lapse koolivalmidust õppeaasta lõpus, kevadel. Siis tehakse seda juba selleks, et anda hinnang lasteaia lõpus saavutatud tasemele ja kajastatakse hindamistulemusi koolivalmiduskaardil, mis jõuab klassiõpetajani, kes järgmises astmes lapse arengut toetab. Lasteaed kannab hariduse infosüsteemi alushariduse riikliku õppekava läbinud lapse koolivalmiduskaardi, mis on koostatud alushariduse riikliku õppekava alusel.

7. LISATUGE VAJAVA LAPSE ARENGU TOETAMINE

Lähtuvalt *Riisipere Lasteaia lisatuge vajavate laste märkamise ja toetamise juhendist (Lisa 22)* vajab laps lisatuge, kui tema võimetest, tervises seisundist, keelelisest ja kultuurilisest taustast või isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusmeetodid jm) või rühma tegevuskavas. Lisatoevajadusega lastega tehtava töö peaesmärgiks on saavutada olukord, kus laps saab elada täisväärtuslikku elu vaatamata lisatoevajadusele. Meie töö põhimõtteks on lisatoevajaduse võimalikult varajane märkamine, õigeaegne ja läbimõeldud sekkumine, lapsevanemate ja õppeasutuse personali toetamine, meeskonnatöö. Lisatuge vajava lapse arengu toetamiseks töötavad lasteaia logopeed, sotsiaalpedagoog ja eripedagoog. Tugiteenuste koordineerija ülesanneteks on õppetöö ja arengu toetamiseks vajaliku lasteaia sisese meeskonnatöö korraldamine ning lasteaia välises

võrgustikutöös osalemise koordineerimine (nt Rajaleidjasse suunamine, uuringute/koolituste soovitamise). Ta juhendab õpetajaid lapse esmase toe kavandamisel ning teeb direktorile ettepanekuid lisatuge vajavate laste efektiivsemaks toetamiseks.

7.1 Lisatuge vajava lapse arengu toetamise põhimõtted ja korraldus

Lisatuge vajava lapse, sealhulgas andeka lapse arengu toetamiseks lasteaias teevad koostööd rühmaõpetajad, muusika- ja liikumisõpetaja, logopeed, sotsiaalpedagoog ning eripedagoog. Õppeaasta alguses (oktoobris) toimuvad rühmapõhised ümarlauad, kus rühmapersonal ja tugimeeskond kaardistavad abivajavad lapsed. Samas täpsustatakse nende laste lisatoevajaduse kitsamad valdkonnad, edasiseks igapäevaseks tegutsemiseks vajalikud kohandused rühmas. Novembrist maikuuni toimuvad koostöös tugimeeskonnaga rühmade vajaduspõhised ümarlauad, kus keskendutakse konkreetse rühma lisatuge vajavatele lastele. Eesmärgiks on ühiselt leida viisid, kuidas lapsi toetada. Ümarlauad põhinevad õpetajatepoolset varasemal laste arengu hindamisel. Lisatoevajaduse märkamiseks viiakse lasteaias läbi laste arengutaseme järjepidevat igapäevast hindamist. Vajadusel koostavad rühma pedagoogid koostöös logopeedi, eripedagoogi, sotsiaalpedagoogi ning muusika- ja liikumisõpetajatega lapsele individuaalse arenduskava (edaspidi IAK, *Lisa 18. IAK*). IAK-s määratakse individuaalsed eesmärgid ja toetavad tegevused ning lapsevanema poolt läbiviidavad toetavad tegevused kodus. IAK koostatakse lapsele kindlaks ajavahemikuks neis arenguvaldkondades, milles tema arengutase erineb eeldatavast eakohasest tasemest. IAK koostamist alustab rühmaõpetaja lisatoevajaduse teadasaamise (nt Rajaleidja otsus) hetkest ühe kuu jooksul, koolipikenduse saanud lapse puhul valmib kaart septembrikuu jooksul. Olenevalt lisatoevajadusest esitab IAK lapse arengule rühma õppekavaga võrreldes kas kõrgendatud nõudmisi (andekad lapsed) või vähendatud nõudmisi (arengulise mahajäämusega lapsed). Lapsevanemaid nõustatakse lapse lisatoevajaduse ja koolikohustuse täitmise edasilükkamise küsimustes. Kui laps vajab tuge mõne üksiku valdkonna arendamises, ei pruugi tal olla Rajaleidjapoolset IAK soovitus. Sellisel juhul seatakse konkreetsed valdkonnaülesed toetavad eesmärgid oktoobrikuul ümarlaval tuginedes varasemale kaardistamisele (lapse arengu hindamine rühmas, tugispetsialistide tähelepanekud). Eesmärk on lähtuda lapsest ning toetada tema arengut olenemata ametlike dokumentide määramissoovituse puudumisest. Lisatuge vajava lapse arengu toetamise korraldus on kirjeldatud dokumendis „*Riisipere Lasteaia lisatuge vajavate laste märkamise ja toetamise juhend*” (*Lisa 21*).

8. KOOSTÖÖ LAPSEVANEMATEGA

8.1. Lapsevanematega tehtava koostöö põhimõtted

Lasteasutuse pedagoogid teevad lapsevanemaga lapse arengu toetamiseks koostööd, mis põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel. Lasteasutus toetab lapse perekonda, et soodustada lapse kasvamist ja arenemist.

Lasteaia kasvatuse eesmärk on toetada kodu laste kasvatamisel, aidata kaasa lapse arengule. Lasteaia koostööpartneriks on kaks põlvkonda – lapsed ja täiskasvanud.

Töös lastevanematega lähtume järgnevast:

- lasteaed püüab võimaluste piires tulla vastu lapsevanemate ootustele, õpetaja on avatud, valmis aktiivseks koostööks, infovahetuseks ja nõustamiseks
- eduka koostöö aluseks on kodu ja lasteaia pidev infovahetus

- koostöö edukus sõltub lapsevanemate ja õpetajate usaldusest ning üksteisemõistmisest, mis loob võimaluse arvestada kõikide laste huvid ja eelistustega, et iga lapse olemus saaks toetust talle vajalikest tegevustest ja lapse arengut toetavast lähenemisest pere eelistuste, huvid, traditsioonide ja koduse kasvukeskkonna tundmine loob õpetajale paremad võimalused õppe- ja kasvatustöö eesmärkide elluviimiseks

Omalt poolt anname parima, et:

- luua usalduslik suhe lasteaia ja kodu vahel
- kujundada olukord, kus lapsevanemad tunnevad, et neid võetakse kuulda
- anda vanematele adekvaatset infot lapse arengu kohta
- kaasata lapsevanemaid lasteaia tegemistesse, anda võimalus aru saada koolieelse kasvatuses olemusest
- nõustada vanemaid alushariduse küsimustes

Töö korraldamine:

Vahetu suhtlemine vanemate ja lasteaiaõpetajate vahel võimaldab:

- õpetajatel teada saada laste igapäevastest tegemistest ja mängudest
- vanematel paremini õppida tundma oma last, tema sõpru ja õpetajaid
- vanematel ja õpetajatel tutvustada ennast, rääkida oma tööst, hobidest
- õpetab vanemaid paremini tundma ja mõistma lapse arengut

Pedagoog teavitab regulaarselt lapsevanemat lapse arengust ja õppimisest ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldusest. Pedagoog loob lapsevanemale võimalused saada tuge ja nõu õppe- ja kasvatusküsimustes. Lapsevanemal võimaldatakse osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamises ja läbiviimises ning anda tagasisidet lasteasutuse tegevusele. Lasteaia tegutseb hoolekogu, kelle ülesandeks on jälgida, et õppe- ja kasvatustegevus vastaks laste arengule ja huvidele ning teha sellesuunalist koostööd lasteaia personaliga. Hoolekogu tööd reguleerib Riisipere Lasteaia hoolekogu põhimäärus.

8.2. Lapsevanemaga koostöö korraldus

Koostöö lapsevanematega planeeritakse rühma tegevuskavasse.

- Septembrikuu lõpuks valivad vanemad igast rühmast hoolekogu koosseisu ühe esindaja. Hoolekogu koosolekud toimuvad lasteaia vastavalt vajadusele. Hoolekogu koosolekute protokollid on avalikustatud ELIIS.eu keskkonnas.
- Õppe- ja kasvatustegevuse korraldamise kohta saab lapsevanem infot rühma lastevanemate koosolekul. Koosolek kutsutakse kokku vähemalt üks kord õppeaastas, üldjuhul septembris.
- Esimest korda lasteaeda tulevate laste vanematele korraldatakse enne lapse lasteaeda saabumist tutvustav koosolek sh kodukorra ja lapse arengu hindamise põhimõtete tutvustamine. Lapse esimesel lasteaia-aastal toimub perevestlus lapsevanematega.
- Lapse arengu kohta antakse lapsevanemale infot vajaduspõhisel arenguvestlusel, (erisus kehtib esimesele ja viimasele rühmale, arengukaardi avalikustamise abil).
- Lasteaia toimuva kohta jagatakse infot peamiselt ELIIS.eu vahendusel, aga ka lasteaia kodulehe ja rühma stendi (*Lisa 10. Rühma aastaplaan ja stendi kohustuslikud osad*) kaudu.

- Lastevanemate ootuste väljaselgitamiseks ja tagasiside saamiseks viiakse igal aastal läbi rahulolu-uuringud. Uuringu tulemustest antakse lapsevanemale tagasisidet lastevanemate üldkoosolekul, rühmakosolekul või ELIIS.eu keskkonnas.
- Õppe- ja kasvatustegevuse korraldusest teavitatakse lapsevanemaid lasteasutuse tegevust kajastaval veebilehel www.riisiperelasteaed.ee, ELIIS.eu keskkonnas ja rühma stendil.
- Lastevanematele korraldatakse vähemalt üks kord aastas lastevanemate koosolek, kus tutvustatakse rühma ja lasteaia tegevuskava, lapse arengu hindamise põhimõtteid, käsitletakse aktuaalseid pedagoogilisi teemasid.
- Lapsevanemal võimaldatakse osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamises arenguvestluste kaudu, kus lapsevanemale tutvustatakse lapse arengu ja õppimise tulemusi ning selgitatakse välja lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes.

Lasteaia tutvumise ja koostöövõimalused :

- Kodulehekülg
- Tutvumisvisiidid lasteaeda toimuvad vastavalt kokkuleppele.
- Lapse arenguvestlused
- Igapäevane suhtlemine lasteaiapäeva alguses ja lõpus

9. KAASAVA HARIDUSE RAKENDAMINE

Näeme kaasamist Riisipere Lasteaia pideva protsessina, mis lähtub põhimõttest, et igaühel (nii lapsel, lapsevanemal kui lasteaia töötajal) on hoolimata tema eripäradest võrdsed võimalused. Lasteaia meeskond lähtub ideest, et efektiivse ja koostöise kaasamise tulemusel tunnevad laps ja täiskasvanu ühtekuuluvustunnet nii haridusasutuses kui kogukonnas laiemalt. Lapsele annab nimetatud tunde tekkimine omakorda parema ettevalmistuse eluks:

Toetame iga lapse arengut, arvestame eripärasid ning loome turvalise ja arendava keskkonna!

Kaasava hariduse rakendamist toetab alljärgnev.

- Lasteaia põhiväärtustest, missioonist ja visioonist lähtumine on igapäevane.
- Lisatuge vajavate laste toetamiseks oleme töötanud õppekava (*Lisa 21 Riisipere Lasteaia lisatuge vajavate laste märkamise ja toetamise juhend*), milles on selgitatud lisatuge vajava lapse õppekorralduse põhimõtted ja tugiteenuste rakendamise kord.
- Lisatuge vajavate lastega tegutsemist koordineerib tugiteenuste koordineerija koostöös juhtkonna, logopeedide, rühmatöötajate, lapsevanemate ja lasteaiaväliste asutustega.
- Tugisüsteem hõlmab ka personali (täiendkoolitused, õpiringid, toetavad vestlused, mentorlus, töökeskkonnavoliniku olemasolu, ajurünnakud).
- Lapsest lähtuv õppegevuse planeerimine ja läbiviimine (nt projektõpe).
- Võimalusel viime õppe- ja kasvatustööd läbi heterogeensetes alagruppides, et lapsed saaksid abivajaduse ilmnemisel tugineda kaaslastele ning teadvustada meie kõigi erinevusi.
- Rakendame erinevaid koosõpetamise viise (peamiselt kaks õpetajat meeskonnas ning õpijaamades tegutsemine).

- Pakume üldist tuge (õpetajapoolne individuaalne lisajuhendamine, tugispetsialisti teenus, vajadusel individuaalne või alarühma õpe). Nõustamismeeskonna otsuse alusel ja vanema nõusolekul võimaldame tõhustatud või erituge.
- Rühmade vajaduspõhised ümarlauad koostöös tugispetsialistidega, kus ühiselt analüüsitakse lisatoevajadusega lapse arengut, seatakse arengut toetavaid eesmärke.
- Lähtume põhimõttest, et probleemse käitumise taga on alati tähenduslik käitumine.

10. ÕPPEKAVA UUENDAMINE, TÄIENDAMINE, AVALIKUSTAMINE

Riisipere Lasteaia õppekava on arenev dokument, mille uuendamine ja muutmine toimub alljärgnevatel põhjustel:

- seaduse ja omavalitsuse määruste muutumisel;
- parendamise eesmärgil ja uute ettepanekute tegemisel.

Õppekava muutmise reglemendi kohaselt hindavad õppe- ja kasvatustööga seotud töötajad õppekava uuendamise ja muutmise vajadust. Õppekava parandus- ja muudatusettepanekuid on võimalik esitada õppe- ja kasvatustööga seotud töötajatel töökoosolekul ja lapsevanematel hoolekogu esindaja vahendusel hoolekogu koosolekul. Ettepanekud arutatakse direktori eestvedamisel läbi töötajate üldkoosolekul. Vajadusel moodustatakse vastavad töögrupid, et tagada õppekava põhjendatud ja tulemuslik muutmine. Lasteaia õppekava uuendamisel ja täiendamisel lähtutakse sisehindamise tulemustest. Samuti lapse arengu hindamise tulemustest, kus kajastub, kuidas soodustab õppekava ning sellest lähtuv õppe- ja kasvatustegevus laste arengut, mängu ja õppimist. Õppekava rakendumist analüüsitakse töötajate üldkoosolekul üks kord õppeaastas (mai-juuni). Analüüsi tulemused on aluseks õppe- ja kasvatustegevuse korraldamisele järgmisel õppeaastal ning vajadusel õppekava uuendamisele ja täiendamisele. Lasteaia õppekava muudatused kinnitab lasteaia direktor, olles kuulanud ära hoolekogu arvamuse. Riisipere Lasteaia õppekava avalikustatakse lasteaia kodulehel, ilma lisadeta.

11. LISAD